

Posudek práce Markéry Jakešové Různé způsoby rozbití hegemonie v románech Elfride Jelinekové, Ingeborg Bachmannové a Thomase Bernarda.

Markéta Jakešová si ke své diplomové práci vybrala jedno z centrálních témat nedávné rakouské prózy, která se stala vlastně kultovní v evropské literatuře vůbec. Všem je kromě jiného společné tematizování jazyka ve vyprávění, kde se jazykem nejen vypráví, ale neustále se signalizuje, že v centru vlastně je jazyk a nikoliv příběh. Jazyk u všech tří autorů je typem uměleckého jazyka, který je nucen překračovat svůj „falologocentrismus“. Toto konceptuální pojmenování zde užívám místo slovo hegemoni, neboť se mi jeví jako výstižnější pojmenování pro jevy, které diplomantka sleduje. Každý z analyzovaných autorů využívá jiných vlastností jazyka a jiných strategií. Aby se autorce podařilo postihnout tělesnost přítomnou v těchto jazycích, využívá pohledu Ludwiga Wittgensteina a některé feministické studie. Osvěživě v tomto kontextu funguje klasická studie Romana Jakobsona o afázii, tedy o metafoře a metonymii.

Diplomantka se snaží o originální výklad, ale během práce se ztrácí podle mého názoru otázka, co vlastně sleduje. Malina, Pianistka reprezentují tvorbu dvou pozoruhodných žen a z Tomase Bernarda si diplomantka vypůjčuje textů hned několik.

Jakkoliv jsou si tyto texty nějakým způsobem blízké, myslím, že se nedaří texty mezi sebou porovnat. Možná však je toto jen můj falešný náhled, příliš tradiční očekávání, Práce se rozpadá na několik částí, které jsou úplně nespojité. A také nějak zvláštním způsobem zapouzdřené. Jako by samy existovaly na hranicích jazyka.

Některým argumentů se mi nepodařilo ani po několikátém čtení porozumět. Velmi mě vadily nepřesná pojmenování, apodiktická tvrzení a poněkud sebestředné formulace: „ já společně s Elfriede Jelinek...“. Text diplomové práce je také nespojitý různými řečovými mody – objektivizující analýza se střídá s romány inspirovanými promluvami, které mají čtenářům připomenout (alespoň se domnívám), že prvním impulsem byla charakteristická čtenářská zkušenost až tělesné nevolnosti, kterou texty vyvolávají.

Myslím, že například není šťastné používat ve feministické kritice taková slova: „Západní kultura mě přiměla věřit, že „žena neexistuje“. Oprese ženy je celkem nezávislá na západní kultuře. Mnohé kultury východní, kultury historické mezi nimi kultura socialistická (i když to na povrchu nebylo jasně vidět) se více méně chovají k ženě stejně – zde jde o problém symbolického řádu, který není tak jednoduše redukovatelný na západní kulturu.

Práci pomohlo důkladnější využití některých koncepcí vyprávění, aby se neopakovaly banality typu I přestože jsou to banality někoho jiného: „Jak píše Stephanie Birdová, je důležité neztotožňovat vypravěččin postoj s názory a poselstvím, které může reprezentovat román jako celek.“

Diplomantka však ukázala, že je schopna vyrovnat se s obtížnými teoriemi a nejen to, je schopna je přijmout a individuálně rozvinout.

Navrhuji známku velmi dobře podle průběhu obhajoby.

Libuše Heczková

V Praze 15. 6. 2017

